

DİŞAVURUMCU SANATLARDA ESTETİK SORUMLULUK

Dışavurumcu Sanat Profesyonellerinin Eğitiminde Estetik, Sorumluluk ve Yenilik Üzerine Düşünceler

Margo Fuchs-Knill ve Paolo Knill

© POIESIS 2015, EGS Press

Çeviri: Fulya Kurter Musnitsky ve Elif Naz İstikbal, Expressive Arts Institute Istanbul, 2021 (Yazarın izniyle çevirilmiştir. İzinsiz kopyalanamaz. Eğitim amaçlı paylaşılmıştır.)

Orijinal metin:

https://margofuchsknill.com/Downloads/POIESIS_2015_Aesthetic_Responsibility_in_Expressive_Arts.pdf

Sanat eseri bize, zamana bağlı olan kısıtlarımızı aşarak, gündelik yaşama, rüyasını sunar.

Sanat ve stüdyo temelli öğrenme çerçevesi, dışavurumcu sanat profesyonellerinin eğitiminde asıl gerekli olanıdır. Bu nedenden dolayı European Graduate School (EGS) Arts, Health and Society’ ye devam ederken öğrenciler hem stüdyolarda hem de seminerlerde estetik olarak zorlanmaya davet edilirler. Öğrencilerimiz; sanatçılar ve onlara benzer bir şekilde sanatçı olmayanlar da sanatsal etkinliklerde ve yansıtıcı

(reflective) söylemde farklı roller üstlenseler de doğrudan ya da dolaylı olarak EGS müfredatı mutlak bir biçimde güçlü bir estetik bileşene sahip olmalıdır.

Bu durum, eğitimde sanatın kullanımına ait olarak estetik ve sorumluluk açısından sorular doğurur. Estetik eğitimi uygulamaya geçirdikçe hayatta genellikle karşılaştığımızdan farklı bir tür sorumlulukla karşılaşırız. Bu sorumluluk sanata ve sanata saygılı olma sorumluluğunu, yani *estetik bir sorumluluğu* vurgulamaktadır (Knill ve ark., Principles and Practices of Expressive Arts Therapy, 2005). İkilem şudur ki, biz her ne kadar yeninin ortaya çıkışını teşvik eden çerçeveler sağlamaktan sorumlu olsak da, güzelliğin parlamasını oyuna getirerek sağlayamayız; sanat eseri kendi zamanında ortaya çıkar. Yine de bize anlam ifade etmesine yardımcı olması için, güzelliğin duyuusal deneyimine ulaşmak isteriz.

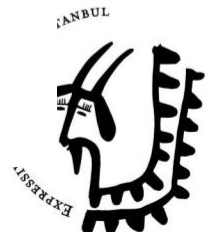
Bu bağlamda ortaya çıkan belirli sorular vardır :

Sanat eserini belirli bir eğitimsel amaca doğru zorlamaktan nasıl kaçınabiliriz? Sanata bağlı kalarak pedagojik yaratıcılık çalışmalarının nasıl ötesine geçebiliriz?

Estetik bir öğrenme çerçevesinin zorluk derecesini; ne çok kolay ne çok zor olacak şekilde nasıl belirleyebiliriz?

Estetik sorumlulukla öğretmek, zorlayıcı görevler oluşturmakla ilgilidir. Bunu yapmasaydık, öğrenciler onları etkileyen, onlara dokunan ve onlarda hayranlık uyandıran güzelliğin bazı niteliklerinin ne olduğunu farkedemezlerdi.

Öğretmenin, her şeyin estetik açıdan 'gitmeyeceğiyle' yüzleşebilmesi gerekir. Bu nedenle, öğrencinin sanat çalışmasının "işlemesine" yardımcı olmak için, doğru olan zorluğu ortaya koyma sorumluluğu vardır. Bu nedenle öğretmen, öğrencinin zorlandığı ancak üstesinden gelebildiği bir görev önerir.

Estetik sorumluluğun düşük beceri - yüksek hassasiyet ilkesine odaklandığı yer burasıdır (Knill 2004). Sanat eserinin şekillendirilmesi için yüksek duysal yetkinlik ve yeterli düzeyde el becerisi gerektiren bir sanat formu veya biçimi seçeriz, böylece profesyonel olmayan bir sanatçı bile, sanat yapma sürecini deneyimleyebilir. Örneğin, bir kolaj yapmak görüntülere karşı yüksek hassasiyet ve makasla kesme becerisi gerektirir. Muahhakkak bir sanat akademisinde eğitim almış olmayı gerektirmez.

Öğretmenin koçluğu, ortaya çıkmakta olan sanat eserinde güzelliği bulmakta yardım etmesinde yarar. Öğrenciyi ne işe daha çok yarıyorsa yani “işliyorsa” o ana yönlendirir. Süreç ilerledikçe, sanat çalışması belirlemeye başladıkça ona karşı duyduğumuz özlem karşı atmosferi yoğunlaşmaya başlar. Buradaki özlem hedefe yönelik olmayla karıştırılmamalıdır. Bu yaklaşım, daha çok süreç odaklıdır, merak uyandırır ve şimdiki zamandaki her bir şekillendirme eylemini temel alır, ancak tamamen geleceğe yöneliktir.

Elbette öğrenciyi tamamen geleceğe hazırlayamayız. Ortaya çıkacak olan, öngörülemeyen sahneleri fethedemeyeceğimiz gibi, bilinmeyen simülasyonunu da yapamayız. Ancak sanata sadık kalarak, yeni bir şeyin nasıl yaratıldığını ve dünyamıza nasıl doğduğunu öğreniriz. Bu da, bilinmeyenle karşılaşmayı tehditten çok, bir fırsat olarak karşılayabileceğimiz atmosferi besler.

Bunu mümkün kılmak için, sanatla uğraşırken ortaya çıkan o içsel ileriye dönük harekete dikkat etme konusunda öğretmenin yetenekli ve hünarlı olması gerekir. Sanatsal sürecin, öğrencinin başarısızlık korkusunun üstesinden gelmesine yardımcı olması için ilgi çekici ve besleyici olması gerekir. Böylece sanat eserinin yeniliği ve tuhaflığı hem öğretmeni hem de öğrencileri meraklandıran bir kaynak haline gelir. Öğrenme sürecine dahil olan herkes için -fark gözetmeden hem öğretmen hem

öğrenciler- motivasyon, merak yoluyla geliştirilmelidir. Biz henüz bilmediğimiz sanat eserinin ne olabileceğini ve bize neler anlatabileceğini öğrenmek istiyoruz.

Öğrenmek aslında bilmediğimiz bir şeyle karşılaşmayı gerektirir. Sanatla çalışmak bu anlamda herbir sınıf için armağandır, çünkü öğrenilecek materyal sanki o anda yaratılıyormuşçasına, her zaman yenidir. Bir değişim katalizörü/öznesi olmak, bizi sürekli olarak yeni ve beklenmedik durumlara sokar, tıpkı sanatla çalışmanın bize yeni ve beklenmedik olanla yaşamayı öğrettiği gibi. Arzu edilen veya edilmeyen her türlü değişim; eğitim, danışmanlık veya terapötik bağlamlarda olsun, yeniye doğru bir şekil değiştirmeyi gerektirir

Bu türden bir yaşayarak öğrenme varoluşsal meselelere dokunur ve “belki” veya “mış gibi” nin ötesindedir. Bu nedenle biz öğretmenler olarak, sanat temelli öğrenme süreciyle uyumlu yönergeler vermekten sorumluyuz. Bu yönergeler süreci sanat geleneği içinde tutup, şekil vermenin çerçevesi ve oyun menzili hakkındaki netlik sağlamak durumundadır. Sanata olan bu bağlılık, tek başına eğitimsel bir amaçtır.

Sanatsal bir sürecin sonucunu bilemesek de, onun eşsiz yeniliğine ve tazeliğine her zaman güvenebiliriz. Bunu yeterince iyi bir öğrenme temeli olarak kabul etmek, bizi bilinmeyeni karşılama kapasitemizi sınırlayacak olan pedagojik yaratıcılık egzersizleri veya oyunları gibi dayatılan güvenli alanlarını aramaktan kurtarır.

Sanat konuşmadan konuşur -somut ve soyut olanı açığa çıkarır, gizler, birbiriyle keşştirir, zihinlerimizin ve duyularımızın oradayken burada olmasına izin verir ve bizi akıl almaz olana bir şans vermeye teşvik eder.

